

## Centenárium - 100 éves a gimnázium „régí épülete”

„Emlékezzél a múlt időre,  
Ismérjed a jelen valót:  
S értvén az újat és az ót,  
Vigyázz, figyelmezz a jövőre!”  
(Batsányi)

Egy évszázad történéseit nehéz lenne egyetlen cikkben bemutatni, így a 100. évforduló alkalmából a gimnázium megalapítását és az első éveket idézzük fel.

1908-ban a csongrádiak kérvényt nyújtottak be a Vallás és Közoktatási Minisztériumba, hogy polgári fiúiskola épülhessen a városban. A minisztérium először a Szivák téren (a mai Dózsa György téren lévő park helyén) kért helyet az építendő iskolának, majd 1913 februárjában a Kossuth tér keleti felén elhelyezkedő Forgó-féle telket, Tóbiás Herman kocsmájának helyét jelölték ki a polgári fiúiskola számára. (lásd 1.kép)

Ybl Lajos (lásd 2. kép) tervei alapján egy év alatt, 1914-ben készült el szecessziós stílusban a kétemeletes épület, amelynek elejéhez kis előkertet is építettek stilizált, faragott székelykapuval. (lásd 3.,4.,5. kép)

Az első világháború kirobbanása miatt az iskola azonnal nem költözhetett be az új épületbe, mert a Vöröskereszt Egylet 1914 nyarától kezdve köz- és járványügyi, ill. katonai kórháznak használta az épületet, melyről a Csongrádi Ujság 1914. szeptember 20-i száma így írt: „A vöröskereszt egylet elnöksége, annak minden egyes tagja, de e városnak minden polgára egymással vetekedett azon, hogy az áll. polgári fiúiskola új épülete kórháznak berendeztessék és a sebesültek ellátásáról gondoskodás történjék. Míg egyes szomszéd nagyobb, gazdagabb városok alig 30–50 ágyat állítottak, addig – szegény, nem szegény – ez az általában földhöz ragadt szegény csongrádi nép egyszerre 150 ágyat rendezett be teljes kényelemmel a sebesült katonák részére. Előkelő úrinőink pedig odaadólag végzik betegápolói magasztos feladatukat s alig van ház, honnan ételt, italt ne szállítanának a sebesülteknek.”

A fenti okok miatt a polgári fiúiskola 1920-ban kezdhette meg működését az épület első emeletén.

A polgári fiúiskola létrehozásával párhuzamosan, már 1904-ben felmerült az igény egy gimnázium felállítására is. „A város szélesebb látókörű vezetői már régóta sürgették egy középiskola felállítását, mely a többi iskolafajokat is élénkebb munkálkodásra serkentené, az általános műveltség színvonalát emelné és a vidéknek saját fiaiból alapos tudású nemzeti és vallásos érzésében meg nem ingatható intelligenciát nevelne. Egyhangú képviselőtestületi határozatok kérték 1909-ben, majd 1911-ben a nm. V. K. M.-tól egy kir. kath. főgimnázium szervezését... Különböző okok késleltették az új intézet felállítását. Csak 1920. október végén kapta meg Jaeger Imre menekült közs. főgimnáziumi igazgató a megbízást, hogy megszervezze az egyelőre egyosztályos intézetet, mely költségvetésileg a szentesi m. kir. Áll. Főgimnázium fiókintézete, de tanulmányi és ügyvezetési tekintetben önálló” - olvashatjuk az iskola 1920/21-es évkönyvében.

A csongrádi nyolcosztályos gimnázium a „Szentesi Magyar Királyi Állami Főgimnázium fiókintézeteként, de tanulmányilag és ügyvezetési tekintetben önálló” iskolaként működött a polgári

fiúiskolával egy épületben. A gimnázium kapta a második emeletet, a földszinten lévő két helyiséget, a rajz- és a tornatermet pedig közösen használta a két iskola.

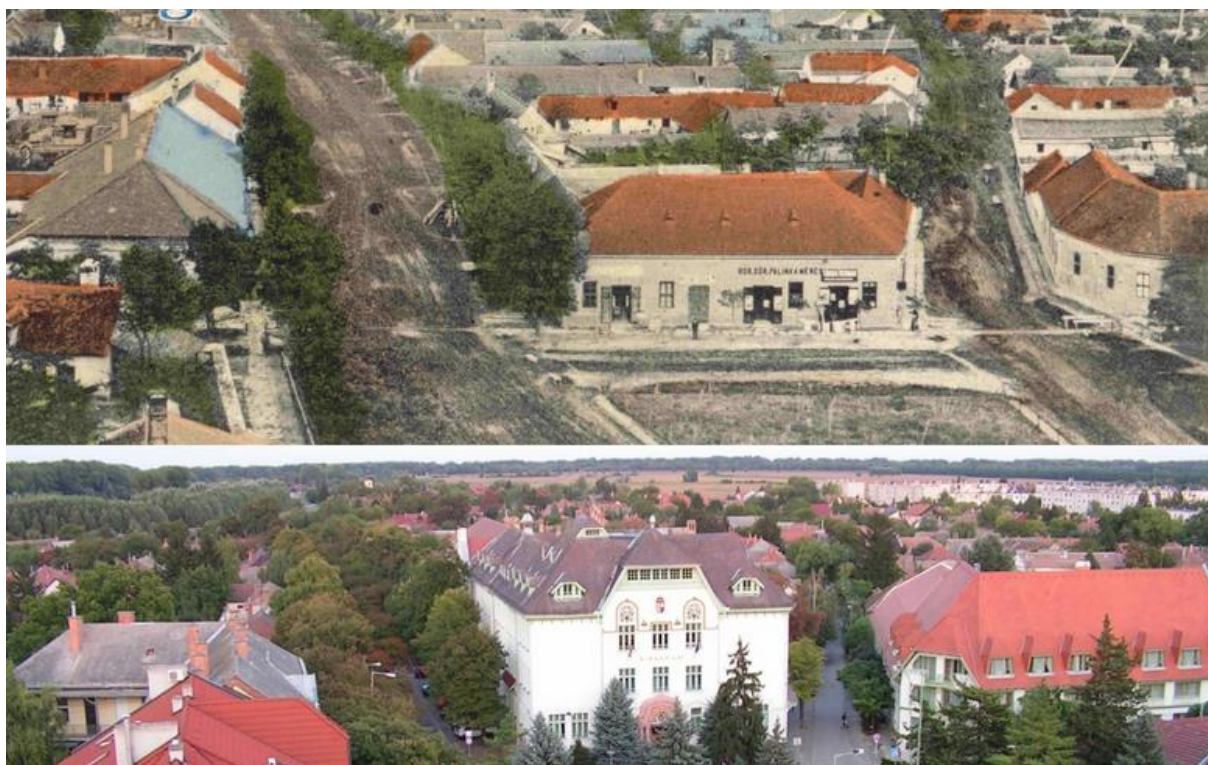
A gimnázium első tanévét 1920. november 13-án nyitották meg, az első osztály 3 tanárral, 27 nyilvános és 1 magántanulóval indult. A következő tanévben az első és második mellett már ötödik osztályt is indítottak, 1923 őszén pedig a harmadik és a hatodik osztály is belépett a képzésbe, így a tanulók száma lassan 150 fölé emelkedett.

A város lakossága adományokkal, makói és szegedi iskolák bútorokkal, a Magyar Nemzeti Múzeum ásványtani készlettel, a helyi plébánia pedig jövedelmeinek egy részével segítette a gimnázium fejlesztését. A tanulók eredményeit ösztöndíjakkal jutalmazták, szakkörök és önképzőkörök alakultak, és létrejött a helyi cserkészcsapat is a Magyar Cserkészszövetség irányításával.

1924. szeptember 3-án a középiskolai reform következtében az iskola reálgimnáziummá alakult át, 1925 júniusában pedig lezajlottak az első érettségi vizsgák.

Az 1925/26-os tanévben a gimnázium önállóvá vált, és felvette a Csongrádi Magyar Királyi Állami Szent Imre Reálgimnázium nevet, költségeinek egy részét pedig a városnak kellett átvállalnia.

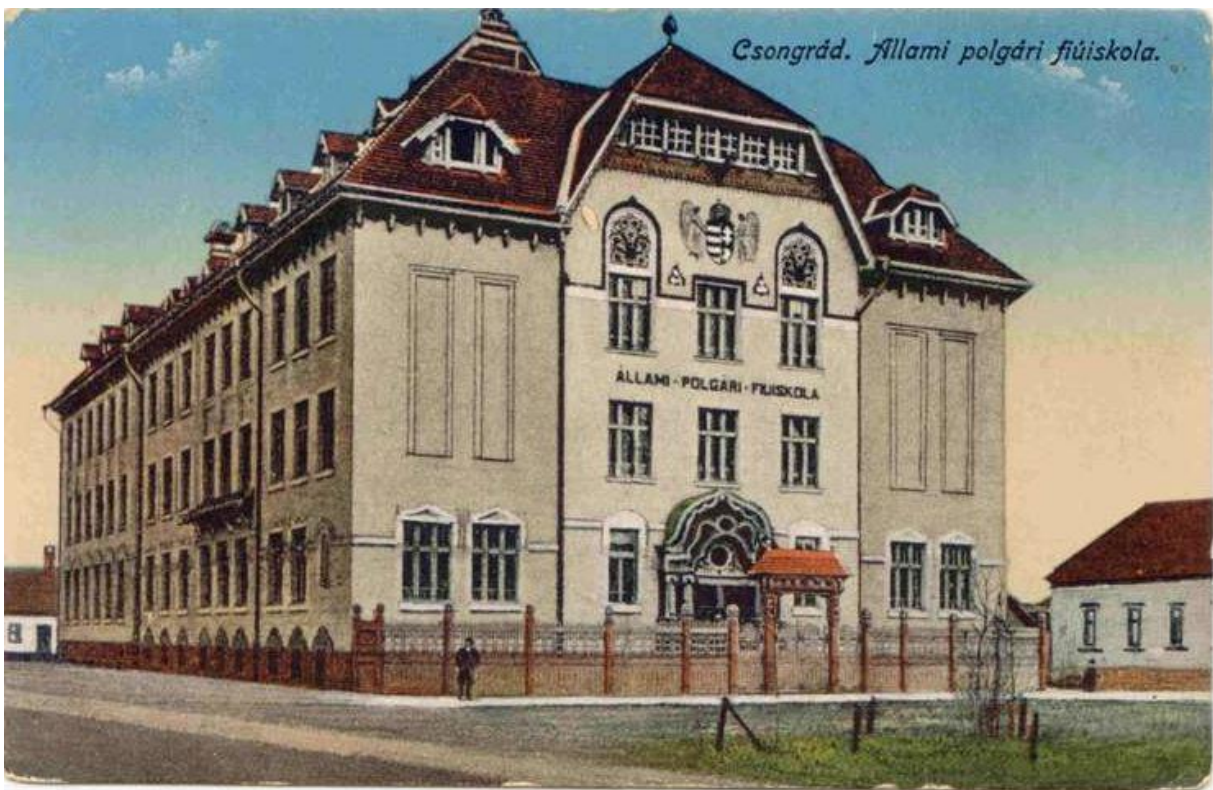
A gimnázium épülete immár 100 esztendeje jellegzetes és meghatározó része a csongrádi városképnek.



1.kép: Kossuth tér keleti felének látképe egy 1910-es képeslapon (részlet) és 100 évvel később. A felső képen még Tóbiás Herman kocsmája látható, melynek helyére épült a gimnázium.  
(Forrás: <http://www.csongrad.hu/tourinform/kepeslap/>)



2. kép: Ybl Lajos (1855-1934) mellszobra a hódmezővásárhelyi városháza aulájában. A gimnázium épülete mellett a hódmezővásárhelyi városházát is ő tervezte.



3. kép: A gimnázium főépülete egy 1916-os képeslapon, melyen az előkert és a székelykapu is jól látható.

(Forrás: [http://90eves.bjg.hu/index.php?option=com\\_content&view=article&id=4&Itemid=5](http://90eves.bjg.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=5))



4. kép: A gimnázium udvar felőli része (gr. Apponyi utca felől) egy 1920 körüli képeslapon.  
(Forrás: [http://90eves.bjg.hu/index.php?option=com\\_content&view=article&id=4&Itemid=5](http://90eves.bjg.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=5))



5. kép: A gimnázium főépülete egy 1937-ben postázott képeslapon (részlet).  
(Forrás: <http://postcards.arcanum.hu/hu/view/front/26416/?zoom=1&lat=-1153.5&lon=1704.5&layers=B>)